Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

# BIULETYN KOWIEŃSKI

## WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 13 kwietnia 1932 r. 644.

## Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.



III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.



VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.



Kronika.



----ooo0§0ooo----

## I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

### K r o n i k a .

E c h a w y b o r ó w n i e m i e c k i c h w p r a s i e l i t e w s k i e j ."Lietuvos Aidas" /Nr.80/ i "Rytas" /Nr.69/ poświęcają sporo miejsca wyborom niemieckim i ich wynikom. Zdaniem "Liet. Aidas" sukces Hindenburga nie oznacza jeszcze klęski narodowych socjalistów. Walki trwać będą nadal i narazie nie wiadomo, kto będzie zwycięscą. Tem niemniej wyrazić należy zadowolenie, że w Niemczech dalej kierować będzie Hindenburg, a nie ktoś inny.

"Rytas" wyraża nadżieję, że, regulując stosunki niemieckie z Litwą, potrafi Hindenburg odróżnić interesy swego narodu od spekulujących temi interesami germanizatorów kłajpedzkich i przyczyni się do ustalenia dobrych stosunków między temi krajami.

N o w y t r a k t a t h a n d l o w y z F r a n c j ą ."Lietuvos Aidas" /Nr.80/: Ostatnio podpisany został nowy tekst traktatu francusko-litewskiego zawartego w 1928 r. Nowy tekst uwzględnia obecne stosunki gospodarcze.w związku z kryzysem.

S o c j a l d e m o k r a c i n i e m i e c c y a s p r a w a K ł a j p e d y ."Lietuvos Aidas" /Nr.80/: Sprawą kłajpedzką zainteresowali się również w swej prasie socjaldemokraci niemieccy. W swej taktyce jednak S.D. niemiecka nie różni się od innych partyj i równie szowinistycznie odnosi się do Litwinów. W czasie wojny przedstawiciele S.D. niemieckiej byli naogół za aneksją Litwy do Niemiec /Szejdeman, Noske i t.d./.Stwierdzić można, że organ S.D. niemieckiej "Vorwärts" jest w stosunku do Litwy nieraz złośliwszy niż niektóre pisma prawicowe. Tak np. w sprawie kłajpedzkiej "Vorwärts" się gniewa, że rząd niemiecki jest bezsilny względem Litwy, jeżeli chodzi o Kłajpedę, że Gubba stoi na gruncie konwencji, że żądania niemieckie są słuszne i t.d.

T - s t w o l i t e w s k o - s z w a j c a r s k i e ."Echo" /Nr.98/: Ułożono już statut T-stwa litewsko-szwajcarskiego. Do założycieli towarzystwa należą m.in. rektor uniwersytetu Czepinskis, prof.Tamoszajtis, redaktor "Liet.Aidas" Gustajnis.

D o k o ł a s t o s u n k ó w h a n d l o w y c h z Ł o t w ą . "Lietuvos Żinios" /Nr.81/: W tych dniach w M-stwie Finansów odbyła się narada w sprawie stosunków handlowych z Łotwą. Podczas narady raz jeszcze stwierdzono, że obecne stosunki handlowe z Łotwą są anormalne. W związku z tem uchwalono poczynić za pośrednictwem M.S.Z. odpowiednie kroki.

U d e k o r o w a n i e p u ł k . L a n c k o r o n c k i s a o r d e r e m e s t o ń s k i m ."Dzień Kowieński" /Nr.79/: W tych dniach poseł estoński Leppik udekorował pułk.Sztabu Genereralnego Lanckoronckisa estońskim orderem Czarnego Orła III-go stopnia.

## III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

### K r o n i k a .

D o k o ł a n a d z w y c z a j n e j u s t a w y o o c h r o n i e P a ń s t w a ."Dzień Kowieński" /Nr.79/ze źródeł miarodajnych donosi, że wprowadzenie ustawy o nadzwyczajnej ochronie Państwa zostało odroczone na czas nieokreślony, co zdaniem autorów ustawy, zostało spowodowane niepewną sytuacją na zachodzie i ruchem hitlerowskim. Obecnie wydana zostanie ustawa o zgromadzeniach i rozrywkach publicznych, a następnie ustawa prasowa.

D o k o ł a s p r a w y d u ń s k i e j p r o f .V o l d e n a r a s a ."Dzień Kowieński" /Nr.79/ donosi, iż Trybunał Najwyższy postanowił sprawę prof.Voldemarasa o sprzeniewierzenie koron duńskich odroczyć. Odroczenie nastąpiło na skutek nawały spraw apelacyjnych. Adwokat Toluszys pod presją partji ludowców, do której należy, zrzekł się obrony prof.Voldemarasa.

S p r o s t o w a n i e  f a ł s z y w y c h  p o g ł o s e k  o  p r o f .V o l d e m a r a s i e ."Rytas"/Nr.67/ donosi, iż gdy przed paru tygodniami prof.Voldemaras dobrowolnie udał się do Jezioros, polskie radjo ogłosiło, że po drodze Voldemarasa napadnięto i porwano. Polskie radjo podało nawet szczegóły tego porwania. Dn. 7 b.m. radjostacja mińska ogłosiła inną "sensację" mian.iż Voldemaras uciekł. W rzeczywistości jednak p.Voldemaras nadal znajduje się w Jeziorosach, studjuje zawzięcie kwestję wileńską, kłajpedzką oraz problematy dotyczące przyszłości Litwy i nic nie wie ani o porwaniu, ani o ucieczce.

Z a k a z  t r u d n i e n i a  s i ę  p r o f e s o r o m  p r a k t y k ą  a d w o k a c k ą ."Lietuvos Žinios"/Nr.81/ donoszą, iż M-stwo Sprawiedliwości powzięło zamiar zabronienia adwokatom zajmowania stanowisk naukowych w uniwersytecie kowieńskim.Projekt ten został przychylnie przyjęty przez litewskie sfery akademickie.

M e m o r j a ł  a d w o k a t ó w  l i t e w s k i c h  w  s p r a w i e  z a k a z u  t r u d n i e n i a  s i ę  m ł o d y m  p r a w n i k o m  p r a k t y k ą  a d w o k a c k ą .Jak donoszą "Lietuvos Žinios" /Nr.81/, adwokaci poniewiescy wystosowali do Rady Adwokackiej memorjał, w którym uskarżają się na ciężkie warunki praktyki adwokackiej i proszą o wydanie przepisów, któreby uniemożliwiły młodym prawnikom zajmowania się praktyką adwokacką. Podobno adwokaci szawelscy mają wystosować analogiczny memorjał.

D o k o ł a  p r o c e s u  P e t r u l i s a .Jak podaje "Dzień Kowieński" /Nr.78/, na procesie Petrulisa, który odbędzie się dn.10 maja r.b. przed Trybunałem Najwyższym, przewodniczyć będzie prezes Trybunału p.Krikszcziukajtis. Jako oskarżyciel wystąpi wiceprokurator Trybunału p.Kavolis. Oprócz świadków powołano w tej sprawie 5-ciu rzeczoznawców.

W y j a z d  d e l e g a t a  L i t w y  n a  k o n f e r e n c j ę  r o z b r o j e n i o w ą ."Rytas" /Nr.69/: Dn.9 b.m. udał się do Genewy na konferencję rozbrojeniową pułk.Sztabu Generalnego Lanckoronckis, będący stałym przedstawicielem Litwy na konferencji.Pułk. Lanckoronckisa zastępuje chwilowo pułk.Kirlis.

## VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"L i e t u v o s  A i d a s" o  u k r y t y c h  c e l a c h  p o l i t y k i  n i e m i e c k i e j  w z g l ę d e m  K r a j u  K ł a j p e d z k i e g o .

"Lietuvos Aidas" Nr.78 z dn.8.IV.1932 r.Art.p.t."Cele sąsiadów". Streszczenie:

Chociaż sprawa konfliktu kłajpedzkiego i usunięcia Boettchera nieco już ucichła, jednakże ze strony Niemiec dochodzą coraz to nowe wiadomości i knowania. Prasa niemiecka niemal codziennie rozpowszechnia fałszywe wiadomości o Litwie, mając na celu wzniecenie zamieszania w Kraju Kłajpedzkim oraz zastraszenie Litwy. Ostatnio np. prasa niemiecka podała wiadomość o dymisji gubernatora Merkysa i min.Zauniusa, wynikłej podobno na skutek "pewnych nieporozumień".Co gorsza,większość wiadomości pochodzi od agentów niemieckich, zamieszkujących w Litwie. Każde zarządzenie nowego Dyrektorjatu kłajpedzkiego, dotyczące obecnych wyborów do Sejmiku, urasta w prasie niemieckiej do rozmiarów "teroru" lub nowego"pogwałcenia"konwencji kłajpedzkiej. Jakiż jest cel tych oszczerstw?Jasnem jest, iż Niemcy mają w tym wypadku na celu przygotowanie opinji świata do porażki sfer niemieckich przy przyszłych wyborach i wytłumaczenia tej porażki, jako wynik niesłychanego"teroru"ze strony Litwy.

K r o n i k a .

S p r a w a K ł a j p e d y p r z e d T r y b u n a ł e m H a s - k i m .W związku z procedurą, wszczętą przez rząd W.Brytanji, Francji, oraz Włoch i Japonji przeciwko Litwie w międzynarodowym Trybunale w Hadze, korespondent PAT dowiaduje się, że petycja mocarstw zawiera następujących sześć pytań z prośbą o rozstrzygnięcie ich przez Trybunał:

1/ Czy rząd, sprawujący władzę na terytorjum Kłajpedy posiada prawo usunięcia prezydenta Dyrektorjatu?

2/ O ile tak, czy prawo to może być wykonane tylko warunkowo dla pewnych okoliczności i jakiego rodzaju są te warunki i okoliczności?

3/ O ile prawo usunięcia prezydenta Dyrektorjatu przysługuje, to czy dymisja ta pociąga za sobą dymisję mianowanych członków Dyrektorjatu?

4/ O ile prawo usunięcia Prezydenta Dyrektorjatu istnieje tylko warunkowo i w pewnych okolicznościach, to czy usunięcie p.Boettchera dn.6 lutego 1932 r.w tych okolicznościach, w jakich ono nastąpiło było wykonane w sposób właściwy?

5/ Czy w tych okolicznościach zamianowanie Dyrektorjatu pod przewodnictwem p.Simajtisa odbyło się w sposób właściwy?

6/ Czy rozwiązanie Sejmu,dokonane przez gubernatora terytorjum kłajpedzkiego w dn.22 marca r.b.,gdy Dyrektorjat pod przewodnictwem Simajtisa nie uzyskał votum zaufania Sejmu, było właściwem?

P o l e m i k a m i ę d z y "M a n c h e s t e r G u a r d i a n" a E l t ą w s p r a w i e z a t a r g u K ł a j p e d z k i e - g o . "Memeler Dampfboot" publikuje polemikę, jaka się odbyła między dziennikiem angielskim "Manchester Guardian" a Eltą."M.G." zamieścił artykuł p.t."Lekceważenie Ligi Narodów i mocarstw-sygnatarjuszy", w którym pisze: Zgodnie z art.17-tym konwencji kłajpedzkiej Dyrektorjat kłajpedzki winien posiadać zaufanie Sejmiku. W sprawozdaniu o zatargu kłajpedzki, jakie Rada L.N. jednogłośnie przyjęła dn. 18 lutego r.b.,przestrzeganie tego artykułu zostało uznane, jako bezwarunkowa konieczność. Jednakże rząd litewski zlekceważył ten artykuł, wyznaczając według własnego wyboru Dyrektorjat, nie posiadający zaufania Sejmiku. Było jasnem, iż rząd litewski rozwiąże Sejmik, w razie nieudzielenia Dyrektorjatowi zaufania. Następnie mocarstwa sprzymierzone interwenjowały w nocie, która została wręczona rządowi litewskiemu dn.19 marca, wyraźnie ustaliły, że rozwiązanie Sejmiku sprzeciwia się zaleceniom przyjętego przez L.N. sprawozdania. W odpowiedzi na ten artykuł londyński przedstawiciel Elty w liście do wzmiankowanego dziennika angielskiego wskazał, że przedstawienie przeze kwestji ma fatalne podobieństwo do czysto niemieckiego stanowiska w wywodach kanclerza Brünninga. W istocie rząd litewski niesłusznie jest oskarżony o pogwałcenie konwencji kłajpedzkiej. Przeciwnie,Niemcy dokładają wszelkich wysiłków, aby sabotować działanie statutu kłajpedzkiego wewnątrz kraju. Litwa stosuje elementarne prawa, jako kraj o całkowitej suwerenności. Przedstawiciel Elty nadmienia wkońcu, że wobec nieuwzględnienia stanowiska litewskiego, wywody"M.G." oznaczają jednostronne wypowiedzenie się za stanowiskiem niemieckiem.

Z m i a n a u s t a w y w y b o r c z e j d o S e j m i k u k ł a j p e d z k i e g o."Dzień Kowieński" /Nr.78/: W ostatnim numerze "Vyriausybes Žinios" ukazała się zmiana ustawy o wyborach do Sejmiku Kraju Kłajpedzkiego. W myśl tej zmiany w §72 ustawy zostało skreślone zdanie: "Listy wyborcze, które nie uzyskały potrzebnej dla jednego mandatu ilości głosów, w podziale resztek nie uczestniczą". Zmiana ustawy nabiera mocy prawnej z dniem jej ogłoszenia.

A r e s z t o w a n i e p r z y w ó d c y "V o l k s p a r t e i" M e y e r a .Dn.9.IV r.b.jeden z przywódców kłajpedzkiej partji ludowej, radca szkolny Meyer został aresztowany w związku ze sprawą Beckera, oskarżonego o szpiegostwo. Sędzia śledczy Nowickis ustalił iż radca Meyer przekazywał Beckerowi pewne dokumenty wojskowe.Aresztowanie to wywołało w Kraju Kłajpedzkim wielką sensację.

B7